
SPORI DI VOTZI I TIKI DA CEZIN

MILENA GRABAČIĆ

Na jednoj slici Tiha Čežnja sedi tajanstvena, ima naočare za sunce, i kao malo je prekrstila duge preplanule ruke. A i noge. Njena lepota je neizreciva. Toliko mladu je ne mogu ni zamisliti, mora biti da je slikana prilično davno. Na drugoj fotografiji ratni heroj pun dostojanstva, bez noge, ipak izgleda kao snažan zaštitnik. Samo ima jednu tako smešnu, tanku kravatu – u pitanju je očigledno neka stara moda.

Posleratne godine su uvek najlepše, čini se da u njima svako nađe neki izlaz. Tiha Čežnja misli da je to na moru ipak bila neka vrsta lažnog rata, jer oni nikada nisu tačno znali na čijoj su strani. Dizali su jednu pa drugu zastavu po potrebi, i tako je uvek bilo, i pre rata, i za vreme, i od kada pamte. Ali neke stvari postanu jasnije tek kada se završe, i onda ljudi lakše razumeju šta se dešavalo oko njih. Dakle, hteo ne hteo, završetak rata u svakom slučaju donosi izlaz. Čežnji je doneo ratnog heroja, koji to svakako ne bi bio da nije bilo rata.

episode I

U epizodi I Tiha Čežnja svakog jutra ode na pijacu i u povratku se odmori na nekom izrazito prijatnom, osunčanom mestu. Klima grada u kom živi omogućava joj to tokom čitave godine. Onda pripremi neki vrlo mediteranski ručak, uz koji će u letnjim danima popiti malo bevande. Dva puta nedeljno ode da uredi jedan neupadljiv grob na brdu obraslom upečatljivim četinarima, sa kog se vidi pučina. I tu se oseća dobro. Postoji i jedan ribnjak na putu do tog groblja u koji voli da se zagleda. Tiha Čežnja je osoba bez ikakvog osećaja za vreme – po ceo dan je u

društvu jednog ratnog heroja. Tako joj je mnogo prijatnije. Oseća se ženstveno. Čak i kada vuče teške kese sa pijace ili radi bilo šta drugo.

Sa preteranom pažnjom gaji žute frezije na svojoj velikoj kamenoj terasi. Kasnije ih suši i one naopačke vise u njenoj rustičnoj kuhinji. U istoj toploj kuhinji uporno, gotovo posvećeno rešavam zadatak koji mi je dala. Nadmašujem samog sebe i gledam za njenom širokom, strogom suknjom – dok kanapom vezuje bukete suvog cveća razmišlja Čežnjin vredni unuk.

episoda II

Epizoda II počinje na mestu na kome niko neće uveriti Tihu Čežnju da ne može da živi sama, i da zato neko treba da brine o njoj. U vezi s tim, najdosadnija je njena najstarija ćerka, majka unuka iz prethodne epizode. Ona je zapitkuje i opterećuje. To što ju je budala (a to je njamanje što za njega može reći) ostavila sa dvoje dece još dok su bili mali, stvar je prošlosti, Čežnja više čak ne gaji ni sećanje na njega. Niti misli da su to bila naročito srećna vremena. Otkako su deca odrasla, lakše joj je, u stopu je prati njena tajna – ratni heroj. I on je sve izgubio, ali časno. I on je tragičan lik, ali nešto manje tragičan. Toliko im je dobro zajedno, da je Čežnja tek pod stare dane počela ozbiljno da blista. Zašto heroja ne mogu da vide deca kad Čežnji dođu u posetu, ona ne zna, ali je jako vređa kada se svi ponašaju kao da on nije tu. Zato je naj-

srećnija kada su sami – njeni dani teku sporo, u nirvani...

episoda III

Epizoda III je iz vremena pre epizoda I i II, predstavlja kratak prekid u realnom toku vremena, i vraća nas u period kada je Čežnja još uvek bila mlada, tek udata. Razlika između mlade i stare Čežnje je nepremostiva, i ujedno ključna.

Devojka je bila “luda”, čak ni majka nije znala kako s njom da izađe na kraj. Zamisljala je svoj život kao auto natovaren osetljivim teretom, koji punom brzinom juri niz slepu ulicu. Svaki put pri pomisli na tu sliku, Čežnja bi kiptala od ushićenja, cepala se od smeha, i žurila da izazove još neku nevolju.

Ni za šta je nije bilo briga, živela je kako je htela, i svi su se žalili na nju. Naročito njen muž, sa kosom prelepom, kao raspuknuti kesten, šac osmehom, lulom i šeširom – lako je zaključiti, njegov izgled je bio do tančina osmišljen.

To je bio Čežnjin zlatni period, doduše kombinovan sa momentima krajnjeg očajanja.... Kupovala je ploče, slušala muziku, pušila, kartala se, dok su je deca čekala na drugom kraju grada. Nepodnošljiva težina koju je podnosila hodajući, jureći, jedva i uvek na ivici. Prvo čir, pa onda herpes, nema šta je nije snašlo. Na kraju su joj klasične odgovornosti postale suviše teške, svega joj je bilo dosta, jedva je gurala, i nije znala šta će s decom, kućom, poslom...

“Luda” Čežnja, neobuzdana i neposlusna, ničemu nije htela da se pokori. Toliki otpor je morao biti rezultat neke nesvesne brige, koju Čežnja u svoj svojoj mladosti i neiskustvu nije umela da prepozna.

Ne znam da li je suviše, ali nećete mi verovati, do tog vremena, do vremena kada je sve već bilo gotovo, oboma – Čežnji i njenom mužu – nije bilo više od dvadeset godina.

episode IV

357 Majmun je jureći na svom novom motoru oborio Čežnju koja je mirno išla ulicom i onda joj čak prišao i da se potuče s njom, pa je Čežnja zgrabila nekakvu kuku koja se navivno našla pored puta, i izlupala mu motor, kao da joj je on kriv za nešto, mada je zaslužio, i ne kaje se. Bar ga je rasplakala, pa je otišao vidno smiren. Lepo je bilo videti da je životinja ipak čovek. A onda se vratio i zakazao joj sastanak. Tada je Čežnji prvi put palo na pamet: “Da li svaka ovakva priča mora da se završi brakom? Ili smrću? Ili odštetom?”

episode V

Epizoda V služi da u potpunosti razjasni situaciju iz epizode I, da je ne ostavi nejasnom, i da eksplicitno naglasi, a to bi već trebalo da je nagovešteno, da je ratni heroj izmišljen, i da nije slučajno što ga Čežnjina deca, kada dođu u posetu, ne primećuju.

Bilo šta se može dogoditi u epizodi V, mogao bi to biti neki vrlo poetični momenat, možda čak i muzička numera u kojoj Čežnja i Heroj šetaju, razgovaraju, nešto rade, a kada ih čovek pogleda izvan Čežnjine perspektive, recimo, otpozadi, vidi da ona sve to radi sama, uključujući i činjenicu da razgovara sama sa sobom. Sve ovo treba da pokaže kako je ljudima teško kada ostanu sami, koliko jaka može biti nečija želja da se ne bude sam, i koliko može biti jaka neka želja uopšte.

episode VI

U epizodi VI Čežnja je umrla. Svi pričaju kako još nije bila stara, ali nikome ne pada na pamet koliko je to bilo veliko iznenađenje za samu Čežnju. Bila je u sred posla, pevušila je i prebacivala cveće iz jedne u drugu saksiju spremajući ga za zimu, i, dakle, u sred sveg tog posla i dobrog raspoloženja, odjednom se skljkala.